

על הרחם, לחימום לאחר הגזו או בשעת ההמלטה; נתינת קיסם של עץ הנקרא 'חנון' (ברי"ף: 'הנון') או של רותם, באפה, לגרום לה עיטוש, כדי להפיל תולעים שבראשה].
ואין העגל יוצא בגימון. [עול התלוי בצוארו להרגילו לכוף את ראשו].
ולא פרה בעור הקופר (/ 'הקופד' — קיפוד. מפרשים) — (שקושרים לה בעטיניה להגנה מיניקת שרצים וכדו'); ולא ברצועה שבין קרניה — לרב, בין לנוי בין לשמר אסור, (ששמירה מיותרת — כמשאוי).
ולשמואל, לנוי אסור ולשמר מותר.

ב. מבואר בגמרא שהכורך וקושר חבל הגמל בידו — אין לו לחוש משום כלאים בכך שהוא מנהיג עם הגמל ביחד — כי אדם מותר לחרוש ולמשוך עם הבהמה.

ומשמע שאילו היה בכך משום כלאים, היה אסור לכרוך חבל ביניהם. ויש סוברים שזה דוקא עם משאוי כלשהו, אך יש ראשונים שסוברים אפילו ללא משאוי אסור משום משא החבל עצמו (ע' ברש"י ותוס' ושאר ראשונים; יו"ד רצז).

ואולם משום כלאים של החבלים יש לו לחוש, שאם יש חבל העשוי מצמר וחבל העשוי מפשתים, כאשר כורכם וקושרם [להוציא כריכה לבדה] בידו הרי זה חיבור ביניהם, ונמצאו ידיו מתחממות משעטנו.

נחלקו הפוסקים האם דין זה אמור רק למאן דאמר דבר שאין מתכוין אסור, אבל להלכה מותר כל שאינו מתכוין ליהנות מכך, או בכל אופן אסור, לפי שהוא מתחמם ודאי.

ג. היוצא עם גמל בשבת, אמר שמואל: הלכה למעשה, לא יוציא חבל מתחת ידו טפה, ומן הדין מותר עד טפחיים, אבל יותר מכן דומה כנושא החבל בידו, ואינו נראה כאפסר הגמלים.
והחבל הנתון בין גמל לחברו, צריך שיהא מוגבה מן הקרקע טפה, שאם לא כן אין נראה החבל כעשוי לשמירה אלא כמשאוי.
והוא הדין למנהיג את הסוס ברשות הרבים (תוס' נב. ועוד).

דפים נד — נה

א. מהי מדת אחריותו של אדם על חטאים של אנשים אחרים?

ב. האם ומתי תמה זכות אבות?

א. רב ורבי חנינא ורבי יוחנן / יונתן ורב חביבא שנו: כל מי שאפשר למחות באנשי ביתו ולא מיחה — נתפס על אנשי ביתו (— נענש על עברות שבידם); באנשי עירו — נתפס על אנשי עירו; בכל העולם כולו — נתפס על כל העולם כולו.

ראשי הדור ומנהיגיו, לפי שהשלטון בידם ודבריהם נשמעים, נתפשים הם על עוון הקהל כולו. ואפילו צדיקים גמורים שקיימו את התורה מא' עד ת', ונאנחים ונאנקים על עוונות הדור — נתפשים על כך שלא מיחו. ואף נענשים תחילה בעונשי הדור, (וממקדשי תחלו — מקודשי).

ומצינו שייחס הכתוב חטא מסוים לאדם שלא עשהו, לפי שהיה לו למחות ולא מחה, [כגון פינחס בן עלי, שלא מיחה בחפני אחיו (לדעת רב), וכן שלמה לפי שלא מיחה בנשיו, אמר הכתוב אז יבנה שלמה במה לכמוש (להלן נ:)]. וכיוצא בזה אמרו בצדיקהו — ע' סנהדרין קג.]. וכן בדברי החכמים מצינו כזאת, שאמרו 'פרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה יוצאת ברצועה' — ושל שכינתו היתה, אלא שלא מיחה בה.

והייב אדם להוכיח ולמחות גם אם אינו בטוח שדבריו יישמעו. ואולם אם יודע בודאות שלא יקבלו דבריו — יניחם, מוטב ויהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים. תוס'. ואם אין הדבר ודאי, אפילו אם קרוב הדבר שלא ישמעו — כתב בספר מאמר מרדכי (תרה סק"ב) שאין צריך למחות. ויש מפקפקים בזה — ע' פתח עינים ומאור ישראל כאן. אכן בעבירות המפורשות בתורה, שהן גלויות וידועות — חייב למחות בכל אופן (עפ"י רא"ש ביצה רפ"ד; רמ"א או"ח תרה, ב ועוד).

ב. שמואל אמר: תמה זכות אבות, ורבי יוחנן אמר: תחון זכות אבות, ולא תמה. ועוד נחלקו החכמים, על פי דרשות המקראות, מאימתי תמה זכות אבות; רב אמר מימות הושע בן בארי. ושמואל אמר: מימי חזאל. רבי יהושע בן לוי אמר: מימי אליהו. ורבי יוחנן אמר: מימי חזקיהו. ואמר רבנו תם: זכות אבות אמנם תמה אבל ברית אבות לא תמה. ור"י אמר: אין מחלוקת בין שמואל לרבי יוחנן, אלא שמואל דיבר כלפי הרשעים, להם תמה זכות אבות, (ואף רבי יוחנן מסכים לכך, שהרי אמר מימי חזקיהו תמה), ורבי יוחנן דיבר כלפי הצדיקים, ועל זה אנו סומכים להזכיר זכות אבות בתפילותנו.

פרק שישי; דף נז

עט. א. באלו תכשיטים ואבזרים אין האשה יוצאת בשבת?

ב. מיני חוטים שרשראות ורצועות, הקשורים לשער האשה או לצוארה — האם הם מהוים חציצה בטבילה? א. מדין תורה, כל דבר שהוא תכשיט, מותר לצאת בו בשבת, ובכלל זה הן דברים העשויים לגוי הן שאר דברים שהם צורך לתיקון הגוף, כגון חוטים לקשירת שער וכדו'. ואולם אסרו חכמים לאשה לצאת אף בדברים הללו כאשר יש חשש שתסירם להראותם לחברתה, כגון בקישוטים חשובים. וכן אסרו דברים המהוים חציצה בטבילה, שמא תזדמן לה טבילה של מצוה ותצטרך להסירם, ותוליכם ד' אמות ברשות הרבים. ואף בחצר ביתה אסרו לה לצאת עמהם, מלבד דברים מסוימים, כדלהלן. [כמו כן יש דברים שאסרו מחשש שיפלו ממנה ותביאם בידה, כדלהלן נט:].

ולא גזרו חכמים אלא בקישוטים ובדברים קטנים, אבל בבגדים או חגורה וכדו', לא גזרו שמא תסירם בטבילה ותלך ברה"ר כשהם בידה (עפ"י תוס' ורא"ש). והוא הדין הלוש בגד צמר בימים חמים, לא גזרו שמא יורידם ויחזיקם בידו, ומותר לצאת בשבת כשהוא לבוש בהם (עפ"י אגרות משה או"ח ח"ג א, ע"ש. ונראה שאם אין הדרך כלל ללבוש אותם נגדים בקיץ — אסור מדינא שהרי זה כמשא — לפי מה שכתב הר"ן (קב). שאסור לצאת לרשות הרבים כשלבוש נגדים רבים שאין הדרך ללבשם יחד).

וזהו ששנינו: לא תצא אשה בחוטי צמר או פשתן או רצועות שבראשה. אבל מיני אריגה שהיא קושרת בשערותיה, כגון שרשרות חלולות הארוגות מחוטים, הואיל ואינם מהוים חציצה — מותר לצאת עמהם (רב). ואם יש בהם טינוף כגון טיט, ומקפדת לרחוץ עמהם, שלא יטנפוה — תלוי הדבר בשתי לשונות בגמרא בדברי רב הונא בריה דרב יהושע. (עפ"י רש"י).

א. יש מפרשים שכל דבר שהיא מקפידה על טינפו, כגון חוטים מוזהבים, אעפ"י שאינם חוצצים בטבילה, אם היא מקפידה על הסרתו כשטובלת — אסור לצאת בו בשבת, לפי לשון אחת. (מובא ברא"ש ובשאר פוסקים).